

**แนวทางการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม**

๑. หลักการ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และการให้ - รับสินบน เป็นประเด็นสำคัญที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ หากเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมเมื่อใด ในชั้นปลายมักจะนำไปสู่การทุจริตในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอยู่เสมอ ดังนั้น ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจึงมีความพยายามจากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พยายามผลักดันและเรียกร้องมิให้มีการกระทำอันอาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการให้ - รับสินบน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๖ มาตรา ๑๒๖ มาตรา ๑๒๗ และ มาตรา ๑๒๘ ได้กำหนดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นวาระแห่งชาติ โดยได้กำหนดทิศทางไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ) เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบกับเจ้าพนักงานของรัฐ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และมีความเสี่ยงในการให้ - รับสินบน จึงมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม และมีแนวทางการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๒. คำนิยาม

“ผู้บริหาร” หมายความว่า ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง กรม ของกระทรวงศึกษาธิการ

“คู่สมรส” หมายความว่า รวมถึง ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

“บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ” หมายความว่า ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อให้บุคคลที่มาร่วมปฏิบัติงานกับกระทรวงศึกษาธิการพึงระวังการกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาที่กระทำกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ที่ปรึกษา ผู้รับจ้างตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง และบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน หรือเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการด้วย

ทั้งนี้ บุคลากรที่มาจากภาคเอกชนไม่มีความผิดตามประกาศฉบับนี้ แต่อาจมีความผิดทางอาญาหากการกระทำเข้าข่ายเป็นการทุจริตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“บุพการี” หมายความว่า ญาติทางสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป ได้แก่ บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ทวด
“ผู้สืบสันดาน” หมายความว่า ผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา ได้แก่ ลูก หลาน เหลน ลื้อ

“ส่วนราชการ” หมายความว่า หน่วยงานในสังกัดและในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

“ฐานานุกรม” หมายความว่า สมควรแก่ฐานะ

๓. แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๓.๑ ผู้บริหาร รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ ห้ามมิให้ดำเนินกิจการและต้องไม่รู้เห็นยินยอม ให้คู่สมรสดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่บุคลากรสังกัด กระทรวงศึกษาธิการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจ ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่บุคลากรสังกัด กระทรวงศึกษาธิการผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผู้นั้น

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการดำเนินการของคู่สมรสที่ดำเนินการอยู่ก่อน ที่ผู้บริหาร รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ จะเข้าดำรงตำแหน่ง หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจะได้รับมอบอำนาจ ให้ดำเนินการ

๓.๒ ผู้บริหาร รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ ต้องไม่เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผู้นั้น ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

๓.๓ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด เว้นแต่

(๑) เป็นการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) เป็นการรับโดยธรรมจรรยาจากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติ โดยมีราคาหรือมูลค่าจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

(๓) เป็นการรับโดยธรรมจรรยาจากการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป ซึ่งไม่เป็นการเจาะจงตัวผู้รับ เช่น รับจากการจับฉลาก รับจากส่วนลดจากกิจกรรมส่งเสริมการขาย รับรางวัลจากการแข่งขัน เป็นต้น

(๔) เป็นการรับจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณีหรือตามธรรมจรรยา ตามฐานานุรูป

หากบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนด ให้บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งพ้นจากการเป็นบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มาแล้วยังไม่ถึง ๒ ปี จะต้องปฏิบัติตามความในวรรคก่อนด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๔ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องไม่กระทำการใด ๆ ในการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้น จะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ หรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสียจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ติดต่อราชการทุกกรณี และต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

๓.๕ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พึงหลีกเลี่ยงการรับของขวัญ ของกำนัล ของฝาก ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ในทุกเทศกาล จากผู้มาติดต่อราชการ เช่น ผู้รับจ้าง ผู้ยื่นคำร้อง ผู้ขออนุมัติอนุญาต เป็นต้น โดยส่วนราชการอาจออกแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการถือปฏิบัติ

๓.๖ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องไม่ทำงานพิเศษ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของงานพิเศษนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตัว เครือญาติ หรือพวกพ้อง หรือดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานที่ตนสังกัด รวมถึงไม่ใช้เวลาราชการหรือเบียดบังเวลาราชการ

๓.๗ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการพึงรักษาความลับของทางราชการ และไม่เปิดเผยความลับของทางราชการแก่บุคคลใดซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะล่วงรู้ความลับนั้น อันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบให้แก่ตนเอง เครือญาติ หรือพวกพ้อง

๓.๘ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องไม่ใช้ทรัพย์สินของราชการในกิจการส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือนำไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น ยานพาหนะ อาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์ หรือสิ่งสาธารณูปโภค

การใช้ทรัพย์สินของทางราชการต้องใช้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมาตรการการเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างเคร่งครัด

๓.๙ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีอำนาจพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมีอำนาจตัดสินใจต้องกระทำการภายใต้กรอบกฎหมายต้องไม่ใช้อำนาจหน้าที่หรืออาศัยโอกาสในการปฏิบัติไปแสวงหาประโยชน์มิควรได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย อาทิ การจัดซื้อจัดจ้าง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง

๓.๑๐ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องไม่อาศัยโอกาสในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง ในการคุกคามทางเพศ การรับนักเรียนเข้าศึกษา การให้คะแนนหรือให้เกรด การให้ทุนการศึกษา การอนุมัติให้จบการศึกษา การเลื่อนวิทยฐานะ การควบคุมการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาหรือการดำเนินการใด ๆ ต่อนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่

๓.๑๑ บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการพึงหลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสียจากการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดผล ต่อการดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม หรือนำไปสู่การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งอาจทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัย ประชาชนขาดความไว้วางใจ หรืออาจส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการผู้นั้น อาทิ การรับเลี้ยงอาหาร หรือการพบปะสังสรรค์กับบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

๓.๑๒ ผู้บริหารและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในการสอดส่องและร่วมกันป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสและเป็นพยาน

จัดให้มีกระบวนการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่าย เป็นการฝ่าฝืนการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือเบาะแสการทุจริต ในหน่วยงานอย่างจริงจังและเข้มงวดโดยเฉพาะในประเด็นการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล

๔. แนวทางส่งเสริมเพื่อการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๔.๑ ส่งเสริมให้บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยึดถือและปฏิบัติตามหลักหรือแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม การกระทำที่เข้าข่าย อันเป็นการฝ่าฝืนการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดหรือการให้ - รับสินบนอยู่เสมอ รวมถึงสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและไม่เข้าไปมีส่วนได้เสียในกิจการที่ตนสังกัด

๔.๒ กำหนดแนวทางให้บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความลับของราชการโดยเคร่งครัด

๔.๓ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ภายในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างความเข้าใจ และกระตุ้นเตือนกรณีที่น่าจะเกิดความสับสนเสี่ยงในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในโอกาสต่าง ๆ เช่น เทศกาลปีใหม่ เกษียณอายุราชการ เลื่อนตำแหน่ง/ระดับ เป็นต้น

๔.๔ จัดให้มีการคุ้มครอง ช่วยเหลือผู้แจ้งข้อมูล เบาะแส หรือร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือการยกย่อง ชมเชย การให้รางวัล แก่บุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๔.๕ ให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำรายงานสรุปการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท และข้อร้องเรียนเรื่องการให้ - รับสินบนของบุคลากร ในสังกัดต่อหัวหน้าส่วนราชการของแต่ละหน่วยงานทราบเป็นประจำทุก ๖ เดือน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
